

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАУКОВИЙ ПРОСТІР

04.11.2023 17:35

Автор: **Петренко Ольга Павлівна**, кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної теорії і економіки підприємства, Одеський державний аграрний університет, м. Одеса; **Шутяк Дарія Віталіївна**, здобувачка факультету економіки та управління, Одеський державний аграрний університет, м. Одеса

[1. Економічні науки;]

ORCID: 0000-0001-9722-3785 Ольга Петренко

Інновації – це основа функціонування сучасної, розвиненої, успішної держави та її економіки. Інновації допомагають підприємствам створювати нові продукти, послуги і технології, що можуть конкурувати на міжнародному ринку. Збільшують продуктивність праці, скорочують витрати і покращують якість виробництва. Сприяють створенню нових робочих місць, що є важливим аспектом економічного зростання і покращення якості життя населення. Інноваційні проекти привертають інвесторів, які готові вкладати кошти в перспективні ініціативи. Застосування інновацій допомагає країні вдосконалювати свої технології та збільшувати їх ефективність.

В Україні існують високопродуктивні підприємства, які впроваджують новаторські рішення в галузі сільського господарства. До їх переліку належить українська компанія ALFA Smart Agro, яка є лідером у виробництві засобів для захисту рослин та мікродобрих, які відзначаються високою ефективністю і неповторністю. Їхні продукти допомагають сільським господарям досягати вражаючих урожаїв, і вже кожне третє господарство в Україні використовує їхні розробки. Площа, на яку застосовуються препарати ALFA Smart Agro, складає 14,3 мільйони гектарів. Основними напрямками діяльності є розробка інноваційних препаратів на сучасних лабораторних комплексах з використанням синергії хімічних і агрономічних наук, новітнє виробництво та надання технологічної підтримки своїм клієнтам. Внесок команди вчених цієї компанії отримав визнання на міжнародному рівні, і вони отримали престижну галузеву нагороду Crop Science Awards, визнану у всьому світі [1].

Також видатним виробником і експортером соняшникової олії, який активно впроваджує інноваційні рішення в сільському господарстві України протягом численних років є Kernel. Вони використовують інформаційні технології на кожному етапі від вирощування до продажу своєї продукції. Компанія має власну ІТ-команду, яка цифрує логістику, торгівлю, обробку документів, підвищує мобільність персоналу та швидкість прийняття рішень. У рамках інноваційної платформи Kernel DigitalAgriBusiness доступна повна інформація про процеси на полях, що дозволяє отримувати доступ до різних звітів, аналітики, відео та фотоматеріалів з будь-якого місця світу в секунди. Автоматизація охоплює не лише сільськогосподарські підприємства, але й заводи, термінали та елеватори.

Усі системи ІТ інтегровані між собою і обмінюються інформацією в режимі реального часу [1].

Впровадження інновації активно діє і в електроенергетиці, лідером в Україні вважається KNESS. Ця компанія спеціалізується на дослідженнях у сфері водневих технологій, розробку акумуляюючих систем, створення балансуєючих груп, енергетичних систем виробництва та інверторів нового покоління. Особливий акцент робиться на розробці промислових накопичувачів енергії, включаючи Energy Storage System, який є повністю розробленим та виготовленим в Україні. KNESS використовує інноваційний підхід у всьому спектрі послуг і рішень в галузі енергетики. Їхні проекти та дослідження спрямовані на покращення якісного та ефективного виробництва електроенергії, що є важливим у контексті сучасних вимог до сталого розвитку [1].

Незважаючи на такі інноваційно-розвинені підприємства, загальна їх кількість по Україні з кожним роком зменшується, на превеликий жаль. Наведені дані з Державної служби статистики України свідчать про занепад інноваційної активності підприємств у країні протягом періоду з 2016 по 2020 роки. Кількість інноваційних підприємств в Україні значно зменшилася, з 8173 до 2281 одиниці, що становить дуже суттєвий спад. Частка цих підприємств в загальній кількості підприємств також значно скоротилася, з 28,1% до 8,5%. Це може бути ознакою того, що в Україні не вистачає сприятливого середовища для розвитку інновацій та підтримки інноваційних підприємств. Для подолання цієї ситуації, можуть бути потрібні заходи зі стимулювання інновацій та підтримки підприємств, які активно впроваджують новаторські рішення [2]. На рисунку 1 представлено динаміку підприємств, які застосовують інновації в своїй діяльності.

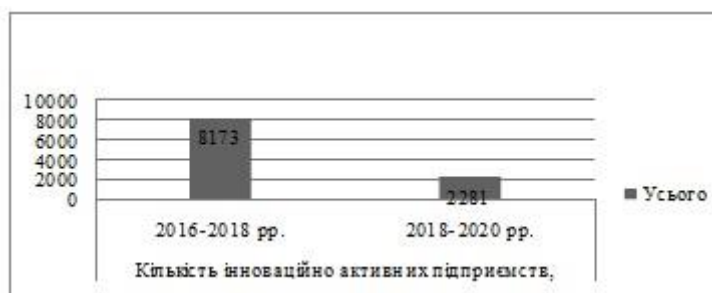

Рис. 1 Кількість інноваційно активних підприємств за видами економічної активності [2]

За інформацією Міністерства економіки України, стан інноваційної діяльності в нашій країні відзначився таким чином: у 2022 році Україна зазнала погіршення свого рейтингу та опустилася на 57 позицію в Глобальному Інноваційному Індексі (порівняно з 49 позицією у 2021 році) серед 132 країн. Крім того, вона зайняла 34 місце серед 39 економік Європи. Проте в 2023 році спостерігається позитивна динаміка, оскільки Україна покращила своє становище, зайнявши 55 позицію в Глобальному Інноваційному Індексі, і залишаючи 34 позицію серед 39

європейських економік [3].

Міністерство освіти і науки України з 25 червня 2020 року по 26 жовтня 2022 року прийняло ряд заходів для підтримки наукової та науково-технічної діяльності, розвитку науково-дослідницької та інноваційної інфраструктури, і збереження наукового потенціалу України. Серед цих заходів було схвалено Концепцію Державної цільової програми розвитку дослідницьких інфраструктур до 2026 року. Уряд також схвалив проект, що стосується стимулювання інноваційної діяльності бюджетних установ шляхом змін до Бюджетного кодексу України. Також були визначені основні принципи роботи Центрів колективного користування науковим обладнанням і підготовлені пропозиції щодо змін до законодавства про наукову та науково-технічну діяльність, зокрема щодо дослідницької інфраструктури та підтримки молодих вчених [4].

Для досягнення цілей інтеграції України в європейський науковий простір і розвитку науки та інновацій, існують декілька основних перешкод:

1. Війна Росії в Україні створює несприятливі умови для розвитку науки і інновацій. Воєнний конфлікт порушує нормальне функціонування інфраструктури та веде до втрат в науковому потенціалі.
2. Високий рівень корупції у державних органах ускладнює ефективне управління та розподіл фінансових ресурсів для науки і інновацій, що може призвести до неправильного використання коштів і неспроможності стимулювати розвиток сфери.
3. Нормативно-правове середовище для регулювання інноваційної діяльності не завжди є стабільним і досконалим, що може ускладнити ведення досліджень і впровадження інноваційних проектів.
4. Державна підтримка інноваційно-активних підприємств може бути лише формальною і недостатньо ефективною, що зменшує стимули для розвитку інновацій.
5. Кардинальне зниження курсу національної валюти призводить до збільшення вартості імпортованих науково-технічних ресурсів, що може ускладнити доступ до них.

Можна зробити висновок, що інноваційна діяльність є надзвичайно важливим чинником для економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності будь-якої країни, включаючи Україну [5,с.19]. Інновації дозволяють підприємствам впроваджувати новаторські рішення, покращувати свої продукти

та процеси, і, в результаті, залучати більше інвестицій, створювати нові робочі місця та сприяти зростанню економіки. Україна має успішні інноваційні підприємства, які демонструють свою здатність до впровадження новаторських рішень у різних галузях економіки. Проте, загальна кількість інноваційних підприємств в країні зменшується з часом. Ця тенденція може свідчити про те, що Україні не вистачає сприятливого середовища для розвитку інновацій та підтримки інноваційних підприємств. Для боротьби з цією проблемою уряд України вже встановлює цілі та плани для покращення ситуації. Важливо, щоб ці заходи були успішно впроваджені та дотримані. Це включає в себе спрощення бюрократичних процедур для інноваційних підприємств, надання фінансової підтримки та створення стабільного законодавчого середовища для інновацій. Якщо Україна зможе успішно реалізувати ці заходи, це буде сприяти розвитку інновацій в країні у найближчому майбутньому і допоможе збільшити кількість інноваційних підприємств, що позитивно позначиться на економічному розвитку країни.

Список використаних джерел:

1. Самборська Д. Топ-25 інноваційних компаній України. Журнал "Влада грошей". URL: <https://www.dsnews.ua/ukr/reitingi/top-25-innovacionnyh-kompaniy-ukrainy-25102021-440469> (дата звернення: 01.11.2023).
2. Інноваційна діяльність підприємств. Державна служба статистики України. URL: https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ni.htm (дата звернення: 01.11.2023).
3. Інформаційні матеріали щодо стану інноваційної діяльності. Міністерство економіки України. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=69b9a9bf-5fbc-4035-8c0f-ac26b853c0eb&title=InformatsiiniMaterialiSchodoStanuInnovatsiinoiDiialnosti> (дата звернення: 01.11.2023).
4. Головні досягнення у сфері науки та інновацій 2020-2022. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/golovni-dosyagnennya-u-sferi-nauki-ta-innovacij-2020-2022> (дата звернення: 01.11.2023).
5. Петренко О.П. Інновації як складова ефективного розвитку зерновиробних та зернопереробних підприємств. Економіка харчової промисловості. 2010. № 3.С.18-21 URL: <http://lib.osau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/631/1/st3.pdf> (дата звернення: 01.11.2023).